УДК 657
Алєксєєва В.О.,
Клименко С.О., к.е.н.
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню ролі міжнародних стандартів фінансової звітності в обліковій системі України та основним проблемам і невідповідностям, які виникають при пристосуванні міжнародних стандартів реформування національних положень бухгалтерського обліку та звітності.

Ключові слова: міжнародні стандарти фінансової звітності, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, бухгалтерський облік, форми фінансової звітності.

Alekseeva V., Klimenko S.

IMPLEMENTATION ISSUES OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS IN UKRAINE

The article investigates the role of International Financial Reporting Standards in the accounting system of Ukraine and the main problems and inconsistencies that arise in the course of adaptation of the international standards reforming of national accounting provisions and reporting.

Keywords: international financial reporting standards, national regulations (standards) of accounting, bookkeeping, financial statements.

Алексеева В.А., Клименко С.О.

ПРОБЛЕМЫ ВНЕДРЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В УКРАИНЕ

Статья посвящена исследованию роли международных стандартов финансовой отчетности в учетной системе Украины и основным проблемам и несоответствию, возникающих при приспособлении международных стандартов реформирования национальных положений бухгалтерского учета и отчетности.

Ключевые слова: международные стандарты финансовой отчетности, национальные положения (стандарты) бухгалтерского учета, бухгалтерский учет, формы финансовой отчетности.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Активна політика України щодо євроінтеграції та впевнений крок на міжнародну арену вимагають певних змін у різних сферах, у тому числі у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Україна розраховує підписати угоду про асоціацію з ЄС на саміті Східного партнерства у Вільнюсі 28 листопада 2013 року.

Нові можливості, які відкривається перед українськими підприємствами щодо співпраці з європейськими компаніями, залучення іноземних інвестицій та збільшення інвестиційної привабливості займають провідне місце у стратегічному плануванні національних компаній. Але такі стратегічні плани вимагають пристосування вимог ведення бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів та складання прозорої і достовірної фінансової звітності.

Процес переходу на Міжнародні стандарти фінансової звітності для нашої країни став невідворотним. Особливо актуальним це питання стало із внесенням змін, які діють з червня 2011 року до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» стосовно застосування міжнародних стандартів [2]. Складання звітності та консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами найшли своє відображення з затвердженням НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» у лютому 2013 року [4] та НПСБО 2 «Консолідована фінансова звітність» у червні 2013 року.

Цілі статті. Мета статті полягає в дослідженні міжнародних стандартів обліку та звітності щодо їх застосування у вітчизняній обліковій практиці.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питаннями відповідності звітності міжнародним вимогам і стандартам та їх досконалому тлумаченню приділялась увага багатьох провідних науковців, таких як Голов С.Ф., Костюченко В.М., Небильцова О.В., Ткаченко Н.М., Жовнер І.В. Бутинець Ф.Ф., Яци- шин Н.З., тощо.

Яцишин Н.З. зазначає, що МСФЗ – це гнучка, динамічна система, яка відіграє позитивну роль у вдосконаленні національного бухгалтерського обліку та фінансової звітності й інтеграції України у світове співтовариство. Окремі раніше випущені стандарти уточнюються або замінюються новоствореними з урахуванням досвіду застосування та вимог сьогодення [5].

Але, слід погодитись і з Головим С.Ф., який визначає наявність

багатьох проблем щодо відмінностей між П(С)БО та МСФЗ, та наводить низку суперечностей та невідповідностей між НПСБО 1 та чинними міжнародними стандартами [1].

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. МСФЗ (з англ. IFRS – International Financial Reporting Standards) характеризуються як стандарти, що ґрунтуються на принципах (principles based standards), на відміну від прийнятої у США системи GAAP, яка визначається як стандарти, що грунтуються на правилах (rules basedstandards). Це означає, що стандартизація МСФЗ не ставить на меті деталізувати всі процедури та механізми фінансового обліку, в багатьох випадках віддаючи перевагу довірі до професійної самостійності бухгалтерів, які при вирішенні багатьох питань мають покладатися на службове сумління та особисті професійні судження [6].

В Україні також є законодавча база, що регламентує бухгалтерський облік, крім того використовуються національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, хоча відбувається широке використання і МСФЗ. Необхідно зауважити, що на сьогодні Міжнародні стандарти фінансової звітності за своєю структурою і змістом схожі на П(С)БО та НП(С)БО, крім того впроваджуються все нові зміни і вносяться відповідні доповнення в законодавчу базу України для поступового переходу на міжнародний рівень.

Концептуальна суперечність національних стандартів полягає у їхньому спрямуванні на регламентацію бухгалтерського обліку, а не щодо складання і подання фінансової звітності. МСФЗ виходять з того, що оскільки інтерпретація фінансової звітності має бути однаковою в різних країнах світу, то і самі МСФЗ мають охоплювати не лише стандарти, а й приклади практичного впровадження. Так, навіть щодо форм фінансової звітності, згідно національних стандартів, вони чітко регламентовані, в міжнародній практиці форми звітності відповідають певним принципам і вимогам, але бланк форми подається у довільній формі і відображаються зміни, виходячи з поняття суттєвості.Такі відмінності пов’язані з тим – що міжнародний бухгалтерський облік, на відміну від українського, протягом багатьох років обслуговував іншу господарську систему – ринкову. Відомо, що в ринковій економіці діяльність підприємств спрямована на отримання прибутку та збагачення власників підприємств, тому і ведення бухгалтерського обліку здійснюється, насамперед, в інтересах власників підприємств.

Існують вагомі причини, які поступово схиляють Україну до

переходу на міжнародні стандарти обліку. Найсуттєвішою серед них є те, що такий перехід дозволить уникнути облікового хаосу, коли одне підприємство формує звітність одночасно згідно національним та міжнародним вимогам, що в свою чергу може ввести в оману чи ускладнити розуміння інформації інвесторами, кредиторами та іншими користувачами. Друга причина пов'язана з тим, що одразу виникають переваги для ринків капіталу, що надає можливість швидше реагувати на коливання чи зміни в інформації. І, наостанок, це суттєва допомога бухгалтерам і підприємцям у формуванні швидкої, правдивої, достовірної інформації, веденні обліку та складання звітності.

Таким чином, до основних переваг Міжнародного стандартів обліку можна віднести наступні:

- дозволяє здійснювати ефективний фінансовий аналіз підприємства щодо його ліквідності та платоспроможності;
- дає можливість реального прогнозу щодо майбутньої діяльності підприємства;
- фінансова звітність, яка підготовлена за МСБО, є доступною не тільки для фахівців, а й для широкого кола користувачів;
- надає можливість порівнювати себе з конкурентами та компаніями, які випускають подібну продукцію, що буде вагомою допомогою при прийнятті управлінських рішень.
- Виходячи з вищенаведеного, можна виділити найвагомішу рису - облік здійснюється не тільки заради забезпечення фіксації господарських операцій, майна підприємства, він дозволяє контролювати виконання підприємством зобов'язань, наявність і рух майна, ефективного використання матеріальних і фінансових ресурсів.

Однак перехід на МСФЗ вимагає вирішення ряду проблем, серед яких є наступні:

– необхідність формування інституційних механізмів, що забезпечують розроблення, впровадження МСФЗ і нагляд за їх дотриманням на міжнародному, національному і регіональних рівнях, а також забезпечення скоординованої роботи цих механізмів;

– потреба у вирішенні питань правового впровадження МСФО в національну практику, розроблення нових нормативів і внесення змін до діючої законодавчо–нормативної бази;

– необхідність чіткого розуміння сфери застосування МСФЗ на національному рівні;

– необхідність вирішення технічних питань, пов'язаних як зі специфікою МСФЗ, так і з національними особливостями [3].

Висновки. Завдяки спільним зусиллям розвинутих країн поступово створюється уніфікована система бухгалтерського обліку, тому МСФЗ на сьогодні є найперспективнішою системою обліку в напрямку масового застосування, введення та використання підприємствами різних розвинутих країн світу.

Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні розпочато. Проте шлях цей не є простим – існують багато проблем, розбіжностей та відмінностей щодо впровадження в національну систему обліку принципів, методів та положень, які використовуються в міжнародній практиці. Найбільш оптимальним варіантом розвитку бухгалтерського обліку в Україні є трансформація його методології відповідно до міжнародних стандартів шляхом державного регулювання, що дозволить вчасно вносити необхідні доповнення в них в мірі у розвитку міжнародних стандартів.

1. Голов С.Ф. МСФЗ у форматі Мінфіну / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 4. – С. 3 – 8.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996–14.
3. Кузіна Р.В. Гармонізація фінансової звітності: міжнародний досвід та українська практика / Р.В. Кузіна // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/12695.
4. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336–13.
5. Яцишин Н.З. Логос парадигми фінансової звітності підприємств в Україні та дивергенція світового досвіду [Текст] / Н.З. Яцишин // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. – 2011. – Вип. 34. – С. 147 – 154.
6. International Financial Reporting Standards and other International Accounting Standards Board publications. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iasb.org.